

Dagens lärare – livsbalansassistenter för unga och byråkratispecialister

Hur ser yrkeskunnandets framtid ut?

En man som utförde renoveringsarbete i vårt hem råkade i förbifarten nämna att han som ung planerade att bli bagare, eftersom han visste att han var begåvad på det området. Mannen berättade att han ibland som barn brukade baka bullar hemma i köket medan hans kompisar sparkade boll ute på gården. I början av 1990-talet under sin PRAO-period (praktisk arbetslivsorientering) i grundskolan kom han sig för att i sin iver fråga en bagare hur han trivdes med bagaryrket. Bagaren hade skrattat till och svarat sarkastiskt att ”om du inte strävar efter att få något gott ut av livet så visst, bli bagare. Åtminstone får du vakna tidigt på morgnarna”. Mannen berättade att trots att han hade trivts med arbetet på bageriet och njutit av sin PRAO-period så hade den där enskilda bagarens kommentarer etsat sig fast i hans hjärna och till sist påverkat honom så mycket att han begravnade sin dröm om en bagarkarriär. Han studerade senare till kock, men sist och slutligen trivdes han aldrig riktigt med det arbetet.

Berättelsen ovan är ett bra exempel på vilken effekt en enskild vuxen persons kommentarer kan ha på en ung persons framtid och yrkesval. Det är viktigt att alla som arbetar med ungdomar kommer ihåg detta. Det exempel och den attityd som företagarna, de anställda på en arbetsplats och lärarna vid yrkesläroanstalterna visar påverkar i hög grad hurdana bagare och konditorer och deras arbetsresultat, som företagen får ”njuta” av i framtiden. Om alla på arbetsplatsen alltid har bråttom och ingen är genuint intresserad av en ung praktikant som kommer dit för att arbeta är det inte så konstigt om han eller hon snabbt börjar överväga att söka sig till en annan bransch. Och ju sämre grundläggande färdigheter en ung person som kommer till bageriet eller konditoriet på praktik har, desto större är risken för att han eller hon ska få negativ respons. Detta bör lärarna vid yrkesläroanstalterna, och i synnerhet deras chefer, inse när de skickar

ut unga på praktik till olika företag. Särskilt den första arbetsgivaren och de första arbetskamraterna har ofta en mycket stor inverkan på hurdan uppfattning den unga får av hela branschen. Man kan få mycket positivt till stånd med några uppmuntrande kommentarer och genom att visa intresse. På motsvarande sätt kan en enskild negativ kommentar få långsiktiga följder, såsom det ovan nämnda exemplet visar.

I synnerhet yrkesläroanstalterna bär ett stort ansvar när det gäller kvaliteten på den arbetskraft som i framtiden kommer in i bageri- och konditoribranschen. Därför är det ytterst oroväckande att höra trötta lärare vid yrkesläroanstalterna klaga över hur statsmakten i jämn takt har minskat lärarnas möjligheter att ge yrkesutbildning. Yrkesutbildningsreformen ger lärarna en större roll när det gäller att planera, genomföra och utvärdera den undervisning och handledning som ges på arbetsplatsen. Men hur ska lärarna hinna sköta sitt egentliga undervisningsarbete, då de nuförtiden kan använda endast en del av sin arbetstid till att undervisa? Största delen av deras arbetstid går åt till olika byråkratiska uppgifter och till att skriva och ingå läroavtal och utbildningsavtal med företagare och andra representanter för företagslivet.

Lärarna blir tvungna att allt mer ba-

lansera mellan sina egna chefers krav och de krav som företagarna och företagens representanter ställer. Samtidigt ska de också hjälpa eleverna och värna om deras välbefinnande, och dessutom ”vid sidan om” allt detta även utveckla sin egen yrkeskunnighet.

I festtalen nämns det alltid att syftet med yrkesutbildningen är att säkerställa företagens tillgång till kompetent arbetskraft. Men hur ligger det egentligen till? Det verkar som om statsmakten skulle skyffla över ansvaret för den egentliga yrkesutbildningen på de tidspressade företagarna och företagen. Ändå är den finansiering som yrkesläroanstalterna får i allt högre grad beroende av antalet utexaminerade studerande. Ju fler studerande som avlägger examen vid en yrkesläroanstalt, desto mer pengar får läroanstalten för sin egen verksamhet. Denna penninginsamling går under den fina nya benämningen ”prestationsbaserad finansiering”. Vad är i sista hand viktigare: att företagen får kunskapsarbetskraft eller att yrkesläroanstalterna lyckas samla in mycket pengar?

Det är verkligen inget under om också lärarna riskerar att bli utmattade och söker sig till andra uppgifter, när de inte har och inte heller ges tillräckligt med tid för undervisning. Tiden får utvisa hur negativ effekt allt detta får på kunnandet inom bageri- och konditoribranschen i framtiden.

De som i tiderna utbildade sig till lärare inom den hantverksdominerade bageri- och konditoribranschen kunde knappast någonsin föreställa sig vad framtiden skulle föra med sig. Representanterna för statsmakten har med tiden omarbetat lärarnas arbetsbeskrivning så att de inte längre är egentliga lärare, utan i stället både *livsbalansassistenter för unga och assisterande penninginsamlare i den prestationsbaserade finansieringsmodellen för yrkesläroanstalterna*. Texten i kursiv stil är mitt förslag till en ny titel för lärare inom bageri- och konditoribranschen.

Mika Väyrynen